

FRÁSÖGN

af vorþingfundi Norðurlandaráðs í Stokkhólmi 10.–11. apríl 2013

Vorþingfundur Norðurlandaráðs ásamt nefndafundum voru haldnir 10.–11. apríl sl. Af hálfu Íslandsdeildar Norðurlandaráðs sóttu fundinn Helgi Hjörvar, formaður, Illugi Gunnarsson, Ragnheiður Ríkharðsdóttir, Sigríður Ingibjörg Ingadóttir og Siv Friðleifsdóttir, auk Lárusar Valgarðssonar ritara. Á þingfundinum var sérstök áhersla lögð á utanríkis-, öryggis- og varnarmál ásamt samfélagsöryggi, auk fyrirspurnartíma Norrænu ráðherranefndarinnar með fyrirfram skriflegum fyrirspurnum.

Þingfundinn sátu, auk þingmanna í Norðurlandaráði, utanríkisráðherra Noregs, samstarfsráðherra Svíþjóðar, varnarmálaráðherra Svíþjóðar, leiðtogi stjórnarinnar á Álandseyjum, varnarmálaráðherra Finnlands, samstarfsráðherra Danmerkur, ráðherra stjórnarinnar á Álandseyjum í ráðherranefnd samstarfsráðherranna og utanríkisráðherra Finnlands. Þá tóku einnig þátt af hálfu fastanefnda þjóðþinganna formaður utanríkis- og varnarmálanefndar norska Stórþingsins, forseti lögbingsins á Álandseyjum, formaður varnarmálanefndar finnska Ríkisdagsins, formaður varnamálanefndar danska Þjóðþingsins og formaður utanríkismálanefndar sænska Ríkisdagsins.

Carl Haglund, varnarmálaráðherra Finnlands, sem fer með formennsku í norræna varnarmálasamstarfinu NORDEFCO (Nordic Defence Cooperation), sagði að norræna varnarmálasamstarfið vekti athygli beggja vegna Atlantshafsins fyrir sveigjanleika, gagnsæi og hagkvæmar lausnir. Í samstarfinu þyrftu öll lönd ekki að starfa saman að öllum verkefnum heldur aðeins þegar löndin sæju sér hag í því sem leiddi til þess að stundum tækju lönd þátt í tví- og þríhliða samstarfsverkefnum.

Karin Enström, varnarmálaráðherra Svíþjóðar, greindi frá því að vonir stæðu til að ný Haga-yfirlýsing yrði undirrituð í júní, en Haga-samstarfið er norrænt samstarf um samfélagsöryggi og björgunarviðbúnað. Það byggist á Haga-yfirlýsingunni sem undirrituð var í Haga-höllinni í Stokkhólmi árið 2009 af norrænum ráðherrum sem fara með málaflokkinn eða fulltrúum þeirra.

Espen Barth Eide, utanríkisráðherra Noregs, fjallaði meðal annars um norrænt samstarf um loftrýmiseftirlit yfir Íslandi. Hann sagði að þegar samþykkt um það lægi fyrir yrði hlutverkaskipting við það þannig að Finnar og Svíar mundu sjá um eftirlit loftrýmisins og Norðmenn, sem NATO-þjóð, ef svo ólíklega vildi til, mundu sjá um stjórnun loftrýmisins (Air Policing).

Helgi Hjörvar var fulltrúi flokkahóps jafnaðarmanna í Norðurlandaráði við umræðuna. Hann sagði meðal annars að umræðan um öryggis- og varnarmál og samfélagsöryggi væri mikilvæg vegna þess að hún snerti viðkvæmar grundvallar lýðræðisspurningar á borð við réttindi borgara, persónufrelsi og eftirlit með valdheimildum. Eitt svið sem Norðurlandaráð hefði látið til sín taka varðandi samfélagsöryggi hefði verið öryggi í norðurhöfunum og á norðurskautinu. Mikilvægt væri að átta sig á að í norðurhöfum skorti enn á upplýsingar, eftirlit og björgunarviðbúnað. Helgi hvatti ráðherrana til að beita sér fyrir því að auka björgunarviðbúnað í norðurhöfunum þar sem hætta væri á slysum, bæði á fólki og umhverfi.

Þingfundurinn samþykkti tillögu forsætisnefndar um að Norðurlandaráð mundi standa fyrir hringborðsumræðum um varnar- og öryggismál á Norðurlöndum í september í Helsinki sem til yrði boðið norrænum ráðherrum, formönnum þeirra fastanefnda þjóðþinganna sem fara með varnarmál, norrænum varnarmálaforingjum og fulltrúum NORDEFCO. Markmiðið með hringborðsumræðunum er að stuðla að aukinni þingræðislegri vídd varðandi norræna varnarmálasamstarfið.

Þingfundurinn samþykkti einnig tillögu forsætisnefndar um aukið norrænt samstarf gegn tölvuógunum og stafrænum árásum. Í tillögunni er lagt til að auka norrænar varnir á þessu sviði með því að skiptast á upplýsingum, auka þekkingu og samstillta opinberar stofnanir með það fyrir augum að stefna að sameiginlegu skipulagi.

Þá samþykkti þingfundurinn tillögu umhverfis- og náttúruauðlindanefndar um norræna langtímastefnu í öryggismálum í tengslum við umhverfis- og loftslagsmál. Í tillögunni er lagt til við norrænu ríkisstjórnirnar að gerð verði úttekt á þeim áhrifum sem hækkun meðalhitastigs í heiminum um fjórar gráður getur haft á stöðugleika á grannsvæðum Norðurlanda og fólksflutninga á Norðurlöndum, að kortlögð verði þau áhrif sem hækkun meðalhitastigs í heiminum um fjórar gráður getur haft á lífskjör og borgaralegt öryggi Norðurlandabúa og þörf á að efla björgunarbúnað og hæfni norrænna samfélaga til að aðlagast breyttu loftslagi og að eflt verði samstarf um björgunarmál á Norðurlöndum, til dæmis með stofnun norrænnar hamfarabjörgunarsveitar eins og lagt er til í Stoltenberg-skýrslunni. Í tillögunni er einnig lagt til við Norrænu ráðherranefndina að unnin verði tillaga að hnattrænni framkvæmdaáætlun í því skyni að takmarka uppsöfnun CO₂ í andrúmsloftinu við 450 ppm (parts per million) að hámarki.

Í fyrirspurnartíma Norrænu ráðherranefndarinnar með fyrirfram skriflegum spurningum spurði Helgi Hjörvar sænska samstarfsráðherrann Ewu Björling um til hvaða aðgerða ríkisstjórnir Norðurlanda hygðust grípa, til að bregðast við tilmælum Norðurlandaráðs nr. 16/2012 um að löndin nái samkomulagi sem tryggi lagalegan rétt almennings þegar norrænir sáttmálar og samningar um búsetu, menntun, atvinnu o.þ.h. koma til framkvæmda. Tryggingin fælist annað hvort í að skipa norrænan umboðsmann stjórnsýsluhindrana eða víkka verk svið þeirra umboðsmanna sem fyrir eru. Björling svaraði að norrænu samstarfsráðherrarnir hefðu myndað starfshóp embættismanna til að koma með tillögur um langtíma aðgerðaáætlun varðandi stjórnsýsluhindranir frá og með árinu 2014 en umboð nefndar um afnám stjórnsýsluhindrana rennur út í lok árs 2013. Tilmæli Norðurlandaráðs nr. 16/2012 væri hluti af þeirri umfjöllun. Hún greindi jafnframt frá því að tillögur starfshópsins yrðu lagðar til grundvallar ákvörðunar á fundi ráðherranna í september nk. um tillögu sem lögð yrði fram á Norðurlandaráðsþingi í Ósló í október.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.norden.org.